

Tizsakutatók ankétja Szegeden

Evenként rendez ülését a Tizsakutató Bizottság, amelynek feladata: a Mártély-Körtvélyesi Tájvédelmi Körzet élővilágának kutatása, valamint az e körzeten belüli létesítendő természetvédelmi terület tudományos vizsgálata.

A szegedi ankétot tegnap délelőtt dr. Horváth Imre tanszékvezető egyetemi tanár, a Tizsakutató Bizottság elnöke nyitotta meg. Az egész napos ülésen összesen 12 előadás hangzott el, a szegedi és Szeged környéki kutatókon kívül részt vettek a Közép- és Felső-Tisza vidékén dolgozó szakértők is, valamint Székely-Nagy Béla akadémikus, a Csongrád megyei Természetvédelmi Bizottság elnöke. Az ankét célja: az ország külön-

böző tájain dolgozó Tizsakutatók tájékoztatása a kutatások mai állásáról, új eredményeiről, valamint a munka összehangolása.

A szegedi ülés egyik érdekesebb témája volt a kiskörei víztároló környékén végzett vizsgálat, amelynek eredményeit felhasználják a Mártély-Körtvélyesi Tájvédelmi Körzeten belüli természetvédelmi terület létrehozásához. Olyan élő múzeum létesítését tervezik itt, amely tükrözi a tisza menti ősi jellegét. Ide mentik át a kiskörei vízmű területéről az építkezés miatt kiszoruló növény- és állatvilágot is.

Az előadásokat vita követte, amelyben értékes véleményekkel, kiegészítésekkel járultak hozzá a résztvevők a közös munka sikeréhez.

Zákányszéken is megalakult a tanács

Tegnap befejeződött Csongrád megye községeiben és városaiban az alakuló tanácsülések sora — Zákányszéken is megalakult a helyi tanács. Az alakuló ülésen részt vett dr. Komócsin Mihály, a megyei tanács elnöke, dr. Abrahám Antal, a szegedi járási hivatal elnöke is.

A zákányszéki tanács 45 fős testülete tanácselnökké istmét Tóth Szilveszterné választotta, az elnökhelyettes pedig Bózsó István lett. A vb 7 tagja: Tóth Szilveszterné, Bózsó István, Gregus Zoltán, Huszta Vince, Kispéter János, Csepi László és Tóth Imréné.

Előleg kultúrára

Készségbevonhatatlan tény, hogy a szocialista Magyarországon a múlt egyetlen periódusához sem hasonlítható mértékben jutott és jut el a tömegekhez a kultúra. Ilyen meggyőzően és megnyugtatóan fogalmazott Aczél György a januári országos agitációs, propaganda és művelődési tanácskozásokon. Nincs ebben semmi reveláció, fölösleges a statisztikák bőségkosarából előidézni a különböző művészeti és tömegkommunikációs eszközök fejlődésének-fejlesztésének kultúrtörténetünk minden korábbi fejlettségéhez hasonlíthatatlan gazdagságát.

A kultúra támogatása, ezen belül a szocialista kultúra erősítése, politikum. Ha időnként nézeteltérések támadnak, ha kulturális életünk egészen belül egy-egy műalkotásról, könyvkiadásunk bizonytalankodásairól, valamely divatos tendenciáról vagy alkalmi aránytalanságokról viták szikráznak föl, meghatározó hangnemből sohasem lehet pesszimista, még ha több kérdőjel is szegi be a viták időszakos nyugvópontjait. Nem lehet pesszimista, hiszen a viszonylagosság mindig józanságra, tárgyilagosságra int. Az „ahhoz képest” viszonyítószava, ha nem is mondjuk ki mindig, hallgatólagon benne fogalmazódik a kérdésekre adott válaszokban. Igaz, hogy könyvkiadásunk, színházi életünk, filmgyártásunk — sorolhatnánk még — nem mentes a belső

ellentmondásoktól, igaz, hogy a felszíni jelenségek csillámló felületéről nem mindig látszik az örvény, ami mélyebben kavargó — azért a könyv ma már tömegcikk, olcsó és bő választékot kínál, a színházakban lassan megszokják a magyar dráma, utat tör magának a haladó eszmiségű szocialista irodalom, de filmjeinkre (a hazai érdeklődés fokozódásától, a külföldi fesztiválok kontrolljából kitetszően) sem lehet különösebb panasz. A mi társadalmunkban, mely világnézeti, ideológiai szempontból korántsem egységes még, mely a szocializmus építése folyamatában kétségtelen ellentmondásokat hordoz, a fenti jelenségek általában bonyolultabb, áttételesen mutatkoznak.

Minap a tévében riport számolt be a kaposvári színház tevékenységéről, arról az egyre szemléletesebben beérett népszerelő misszióról, melyet a társulat vállalt és vizsgálatra fordít a társadalom, mint a kultúra közönségére. Persze a kettő elválaszthatatlan egymástól, de nyilvánvalóan többet áldoztak és áldozunk ma is a szocialista, vagy legalább haladó eszmiségű kultúrjavarok előállítására, megteremtésére, mint arra, hogy érteközönség nőjön föl hozzájuk. Az igazán értékes alkotásoknak, ezen belül a szocialista művészet színvonalas produktumainak ma még nincs meg az a széles közönségtábor, amit szeretnénk — s ez nemcsak propaganda kérdése. De megkockáztatnám, a népművelés eme feladata sem kizárólag anyagi természetű indokokkal hozható összefüggésbe, azokkal is, de nem kizárólag.

Kulturális életünk problémáiról, az eredményekről és a mögöttük soraköző hiányosságokról az „ahhoz képest” viszonyítószava más jelenségeket, összefüggéseket, állapotokat és konzekvenciákat világít meg akkor, ha országos méretekben beszélünk, általános tendenciákról, és másokat, ha helyiokról. Amíg „nyugodtan alhatunk” afelelől (s az alvás, mint kötelező élettani szükséglet, szebb álmokat ígérhet), hogy a kultúra egyre nagyobb tömegekhez jut el, addig jó néhány népművelési szakembernek például altatók és idegcsillapítók nélkül nehezebben megy. Ezek az emberek hivatásukban érzik saját bőrükön tapasztalják az igények és lehetőségek viszonylagosságát. Eppen ezért, mivel a kultúra támogatása is véges (hiába az eszmei szükséglet, ha a megajánlás gyakorlati meg nem tartható), az a kultúra közönségére, mint a kultúra közönségére, vágyaikkal egyelőre a kultúra szolgáltatásaira nagyobb energiát fordít a társadalom, mint a kultúra közönségére. Persze a kettő elválaszthatatlan egymástól, de nyilvánvalóan többet áldoztak és áldozunk ma is a szocialista, vagy legalább haladó eszmiségű kultúrjavarok előállítására, megteremtésére, mint arra, hogy érteközönség nőjön föl hozzájuk. Az igazán értékes alkotásoknak, ezen belül a szocialista művészet színvonalas produktumainak ma még nincs meg az a széles közönségtábor, amit szeretnénk — s ez nemcsak propaganda kérdése. De megkockáztatnám, a népművelés eme feladata sem kizárólag anyagi természetű indokokkal hozható összefüggésbe, azokkal is, de nem kizárólag.

A szocialista kultúra számára fontos, értékes és színvonalas alkotásokat inkább tudjuk támogatni, mint a közönségét, illetve közvetlenebb módon, kézzelfoghatóbban, látványosabban. A közönséget csak rajtuk keresztül, közvetve bíztadjuk. Menj moziba, vásárolj könyvet, indulj színházba! — mondja az állam, s előlegképpen, mint egy látványos elvárás, tűz, hűz, ötven forintot csúsztat az emberek zsebébe. Ennyivel ölesőbbé kínálja a fontos kultúrjavarok belépőjéit. Mégsem mennek ilyenkor elegendően moziba, színházba, mégsem vesznek elegendően könyvet. A közönséget meg kell tanítani arra, hogy éljen ezekkel a lehetőségekkel. Ez a feladat több, mint alkalmi propaganda.

Nikolényi István

Hanyatló iparág?

Textilipari rekonstrukció

A textilipar termelésének növekedési üteme évről évre mérséklődik hazánkban, sőt 1968-tól a stagnálás, a visszafejlődés jelei mutatkoznak. Részen az értékesítési gondok, részben a munkaerőhiány fékezik a termelést, e főleg nőket foglalkoztató, három műszakos üzemekben. Bár a textilipar általában nem tartozik a dinamikus fejlődő progresszív ágazatok közé, mégis mind a KGST-államok, mind a fejlett tőkésországok többségében a termelés növekedése erőteljesebb, mint hazánkban.

Amíg 1960-65-ben évente átlagosan 5,4 százalékkal növelte termelését a hazai textilipar, addig 1965-70-ben már csak 1,4 százalékkal. Ezekben az években Bulgária 8,8, az NDK 4,4, Mongólia 6,2, Lengyelország 6,3, Románia 11,2, Szovjetunió 7,1, Csehszlovákia 4,9 százalékkal növelte évi átlagban termelését. A fejlett tőkésországokban ennél mérsékeltőbb a növekedési ütem. Japán kivételével, ahol évente átlagosan 8,4 százalékkal növekszik a textiltermelés.

A hazai textilipar termelésének szerkezete több évtizeden át rendkívül merevnek bizonyult. Még a felszabadulást követő esztendőket is az uralkodó pamutpár továbbá terhődftása jellemezte. S ez a folyamat hazánkban akkor sem szűnt meg, amikor a szintetikusszál-felhasználás aránya mintegy hatszorára növekedett a legutóbbi tíz esztendőben, így is csupán az összes ruhá-

zatizál-felhasználás 15 százaléka, fele a fejlett nyugat-európai, tőkésországok átlagának. A szintetikusszálak hazai felhasználásának növekedését sokáig fékezte, hogy a belőlük készült termékek igen magas, mondhatnánk luxus forgalmi adóval terhelték. (Ebben az időszakban a nyugati turistáknak és ajándékosmagok kelendő portékája volt a nylonáru.)

A textilipar szerkezeti összetételének másik lényeges eleme a különböző termelési szintű technológiai módszerek aránya. A hurkoló (kötő) gépeken átlagosan 4-16-szor akkora kelme felület készült, azonos idő alatt, mint az automata szövőszékeken. Az egyéb korszerű (nem szövő), nagy teljesítményű technológiák részaránya a teljes termelésben növekedett textiliparunkban az utóbbi években. Még 1965-ben a teljes textiltermelés 87,1 százaléka szövő-, 9,5 százaléka kötő-, 3,4 százaléka egyéb nagy teljesítményű technológiával készült. Ezek az arányok 1971-ben némileg a korszerű technológiák javára tolódtak el.

A budapesti textilipar munkáslétszáma az 1965-1971-es években 14 ezerral csökkent, vidéken ugyanezen időszakban az iparágban foglalkoztatott munkások száma 10 ezerral nőtt. Az egy foglalkoztatóra jutó termelési érték évente átlagosan 1,4, az egy munkóra jutó 2,4 százalékkal nőtt az utóbbi tíz esztendőben. A legfejlettebb tőkésországokban ugyanezen időszak alatt 2-3-szor nagyobb ütemben nőtt a termelési hatékonyság. Az 1967. évi összehasonlító adatok szerint

Franciaországban 110, Csehszlovákiában 70, Ausztriában 30-40 százalékkal volt magasabb a textilipari munkaerőtermelékenysége, mint hazánkban. Az azóta eltelt öt évben ez a távolság valamelyest még tovább nőtt. Ezért is nagyon sürgető a magyar textilipar két-három éve megkezdett nagyszabású rekonstrukciós tervének mielőbbi sikeres teljesítése.

K. J.

ÚJ FILMEK Közöny

Színes, szinkronizált olasz-francia film. Camus regényéből írta L. Visconti és S. Cecchi d'Amico. Kép: G. Rotunno. Rendezte: Luchino Visconti. Főszereplők: Marcello Mastroianni, Anna Karina.

Visconti filmje hat esztendeje készült. Camus regénye több mint három évtizede. Bár az író életében többször próbálták megszeretni a filmmező jogát (többek között James Dean-nel is, aki sokak szerint Meursault szerepére született), Camus a csillagászati összegeknél is konokul ellenállt. Aztán 1960-ban autószerencsétlenség áldozata lett — s Dino de Laurentiisnek sikerült meggyeznie Camus feleségével úgy, hogy Francine Camus szabadkezet kért a rendező és forgatókönyvíró kiválasztásában. Hosszas tárgyalások után jutott a választás Viscontira, aki különös gondot fordított a helyszínek fölmutatására (a főszereplő otthonát Algériában, Camus egykori lakóházának közelében rendezte be) — s akkori nyilatkozataiban elmondta: Meursault figurája nem jelentheti számára az egzisztencializmus filmes illusztrációját. Meursault pontosan olyan, mint a többi ember, akiből — Visconti szerint — hiányzik a lét-embertelenségeivel szembeni lázadás (ugyanakkor Camus filozófiájának Lázadó emberéppen a törhetetlen küzdelemben való sítja meg önmagát, válik az emberi sors örök jelképévé). Meursault lázadása sem más, mint abszurditás (Camus szintén hangoztatja az em-

beri lét abszurditását: legabszurdabb dolog, hogy az ember meghal).

Vagyis Camus filozófiája óhatatlanul belekerült a filmbe, noha a lázadás abszurditásának ábrázolásával megfosztották Meursault figuráját attól a társadalmi háttértől, ami a 40-es évek elején a mű akkori igazolását adta a francia ellenállási mozgalomban (amelyben egyébként maga a szerző is részt vett). Visconti filmjében Camus egzisztencialista filozófiájával sajátosan keveredik a mai kor divatos elidegenedésnimbusza. Sziszüphosz mítoszával a közönyösség, fásultság, közömbösség mítosza. Visconti annyit fogad el Camus-tól, amennyihez a mai ember életérzéséből azonosságát találhat. A tett, a cselekvés értelmelensége benne van a filmben — és persze az úgynevezett „fedezetlen cselekvések” láncolata, melyek egyikeként Meursault a gyilkosságot is elköveti, nem tudja miért, nincs rá magyarázata, véletlenül — csupán a szükségessége, a cselekvések kötelező érvénye hiányzik. Nélküle viszont nem lehet teljes a kép, amit Camus sajátos filozófiájáról kap a néző. Viscontit remek figurákat talál, Visconti kitűnő érzékkel teremt hangulatokat; a hőség valóságával ott vibrál a filmvászonon, az asztalnál galambfejű, pápaszemes hölgy csipeget, a szűk kis utcán ótvaros kutyáját siratja egy öreg. A pillanatok a maradandóak. Es Mastroianni...
M. I.

Gyermekeket gázolt a motoros

Takott területen különösen fontos, hogy a gépjárműveik vigyázzanak a gyalog-á előhelyeken közlekedőkre, különösen a gyermekekre. Ezt mulasztotta el a sürűn lakott Tarjánban, a 205. épület előtt Bérés Ferenc, Tarján, 408-as épület a tárt lakos. A rendőrségi jelentés szerint mintegy 55-60 kilométeres óránkénti sebességgel közlekedett. Már messziről láthatta, hogy

négy-öt kisgyermek játszott közel az úttesthez, a parktérkőben lekaszált fűvet szórta. Bérés Ferenc ugyan hangjelzést használt, a motorkerékpár sebességét azonban nem csökkentette. Kocsis Agnes 5 éves óvodás gyermek hirtelen át akart szaladni az úttesten, a motoros elűtötte. A gyermeket súlyos sérüléssel szállították a mentők kórházba. Az ügyben a vizsgálat tovább folyik.

Írás, olvasás — oroszul

Az orosz nyelvet tanulóknak kíván segíteni az MSZET Központi Gorkij Nyelviskola Csongrád megyei tagozata. Mint arról már hírt adtunk, május eleje és 15-e között úgynevezett rövid (12 órás) tanfolyamokat szerveznek felnőtteknek. Ezeket a jelentkezők megtanulják az írás-olvasást, valamint ezzel párhuzamosan a mindennapi társalgáshoz legszükségesebb szavakat, kifejezéseket, mondatokat. A cirill betűk ismerete mellett elsajátítják a leggyakoribb udvariassági formulákat, tájékoztatói kérdéseket, az elemi szükségletek kifejezésére szolgáló mondatokat. A nyelvoktatás szakembereinek tapasztalatai szerint az orosz nyelvet tanulni kívánó felnőttek közül sokan

a cirill betűk megismerésének nehézségei miatt riadnak vissza a tanulástól. Ha túljutottak ezen az első nagy akadályon, a nyelvtanulás a későbbiekben nem okoz különösebb gondot. Egyrészt tehát ilyenfajta segítségnyújtás a célja a tanfolyam szervezőinek. De segít a tanfolyam azoknak is, akik nem akarnak továbbtanulni. A Szovjetunióval, más környező országokkal való sokoldalú kapcsolatunk mindenkitől megkövetel legalább a cirill betűk ismeretét, az írni-olvasni tudást, de nélkülözhetetlen ez az egyre szaporodó turistautakon is. A rövid tanfolyamra még lehet jelentkezni a Szakszervezetek Megyei Tanácsánál (Eszperantó utca 3-5.).